

OSCAR OSG

FOTOGRAFISK ATELIER

Storgatan 15.

ÖTERSUND.

MUSTER 38.

OSCAR OLSSON, hovfotograf.

F. i Hvellinge förs., Malmöhus län ^{27/11} 1858 av skom.-mäst. Truls Olsson och hans hustru Anna Katarina, f. Malmgren. *Gift* ^{10/10} 1887 m. Brita Fredrika Sandberg, f. 1866, dotter av garverifabrikör Anders Gustaf Sandberg i Östersund och hans hustru Brita Elisabeth, f. Jönsdotter. *Barn*: Elsa f. 1888, Evert f. 1889, Anna Birgitta f. 1892, Eva Ingeborg f. 1895, Anders Oscar f. 1899 samt Bengt Oscar f. 1905.

Började yrket 1872 hos fotograf M. Fagerkrantz i Malmö. Från 1878—83 bitr. hos fotograf L. Fränkel, Malmö. Har vidare praktiserat hos F. Gericke, Berlin och hovfot. J. Jagemann, Eisenach 1883—84. Operatör hos A. Olsson, Östersund 1884—85. Driver självst. yrke i Östersund sedan okt. 1885. Medlem av Frimurarorden och Jämtlands Gille. Medlem av Ö. F. o. H. sedan 1896.

u. Olof
ustru Brita
ta Agneta,
ns Jönsson
rid. *Barn*:
1911,
etu 1918,
ria f. 1921.
hm i Öster-
g i Mård-
risti amn
are i ger-
r sja. än-
i Sv. skräd-
nd. Med-

ANNO 1890. Folkräkningen 1890. Östersund församling

Oskar Olsson f. 1858 Willinge Malmöh.	
Om personen	Om hushållet
<p>Hemförsamling: Östersund Hemort: Gård n:o 86 B Kontrakt: Jämtlands östra Län: Jämtland</p> <p>Födelseår: 1858 Födelseort: Födelseförs: Willinge Malmöh.</p> <p>Yrke: fotogr. Titel:</p> <p>Civilstånd: G Kön: M Familjest: Famstkod: F</p> <p>Hushåll nr: 637 Familj nr: 1</p> <p>Frånvaro: Övrigt:</p> <hr/> <p>SVARvolym: 000384 Kort nr: 15 Sida: 43 Rad: 26</p>	<p>Personer i hushållet: Fam nr: 1 <i>Oskar Olsson f. 1858, fotogr.</i> <u>Brita Fredrika Sandberg f. 1866</u> <u>Elsa f. 1888</u> <i>Anna f. 1892</i> <u>Evert f. 1889</u> <i>Eva f. Höst 1895</i></p> <p>Fam nr: 2 <u>Hulda Josefina Svensson f. 1870, pig.</u></p> <p>Fam nr: 3 <u>Maria Charlotta Sats f. 1868, pig.</u></p>

Folkräkningen 1890. Jämtlands län

<http://www.foark.umu.se/folk/z/>

Hanna-Greta Andersson:

öppnade eget i sthlm
och varit

obs!

Dräktnng Astrids hovfrisör

en österländsk-pliska:

"Norra Sveriges Partilager"
Hugo A. Ström

Storgat. 22: ("Kong-olles"), Bilmarks Ölkrog;
Naldens filial; café "Idun":

45. Wikander: Storgat. 24: "Apoteket Hjorten":

Storgat 26: "Edkvists Cigarer", "Hübnettes Bokhandel";
"Olssons Guldsmeddräffar" "Ruben Clarin".

Storgat. 28: "Levins Frukter o. Delikatess, Levins Konditori"

"Karlssons Klister":

Storgat. 30: "L. A. Kahn"

Sign. "Eveo"

Gamla Östersunds arkiv
1961

Anders Olson stadens förste egentlige yrkesfotograf

Av Wiktor Lundberg

Anders Olson var den förste fotograf av betydelse i Östersund. Han var född i Arbrå, Hälsingland, den 23 juni 1840. Han inflyttade till Östersund från Arbrå den 26 mars 1868 och bosatte sig då i källarmästare Frans Johan Wingstedts gård nr. 1/2151, 152, vilken längre fram i tiden blev stadens och fick benämningen »Stadsgården». Omkring år 1881 flyttade Olson till handlanden Otto Petterssons gård, 86 b, Storgatan 15, där han ordnat en fotografiateljé.

Anders Olson var med på den s. k. vätplätttiden, då fotograferna fick preparera sina plåtar själva, vilket var en mycket omständlig procedur. Exponering eller fotografiering måste ske med den våta plåten, och negativet framkallades därefter snarast. Likaså kopieringspapperet preparerades i lagom kvantitet, som följande dag skulle förbrukas, då det inte tålde att lagras.

Anders Olson utbildades till en skicklig porträttfotograf men hade också förkärlek för utefotografier. Trots det besvärliga förfarandet tog han några stadsbilder i Östersund under denna vätplätttid, vilka nu Stadsmuseet har i sin ägo. När någon gång på 70-talet torrplåten fanns tillgänglig i handeln, blev fotografieret betydligt bekvämare. När västra stambanan till Storlien blev färdig, kom han att ägna sig åt vyfotografier efter denna led och i fjällvärlden, och hans färd sträckte sig ända in i Norge. Likaså leden efter Indalsälven med dess vackra natur fängade hans intresse. Detta resulterade i en stor samling bilder från olika delar av älven ända ned till Sundsvall. Även Ångermanälven i trakten av Sollefteå blev föremål för ett antal bilder. God smak och utomordentlig teknik kännetecknar hans porträtt och vyer. Han kunde vänta på sol i dagar för att få en vacker belysning, när han var ute och fotograferade. När han kom hem till Östersund från sina färder, berättade han, hur tröttnande och arbetsamt han haft det. Detta kan nog till en del vara sant med tanke på den tidens utrustning, ¶

... på sidan sk...
... hans stora hobby.

När han överlät sin ateljé omkring år 1886, flyttade han till nr. 268, Nygatan 12, och arbetade sedan utslutande som landskapfotograf. Säkert har rätt ljus hos fotografen varit upprinnelsen till kvartersnamnet »Röda lyktan» på nya stadskartan.

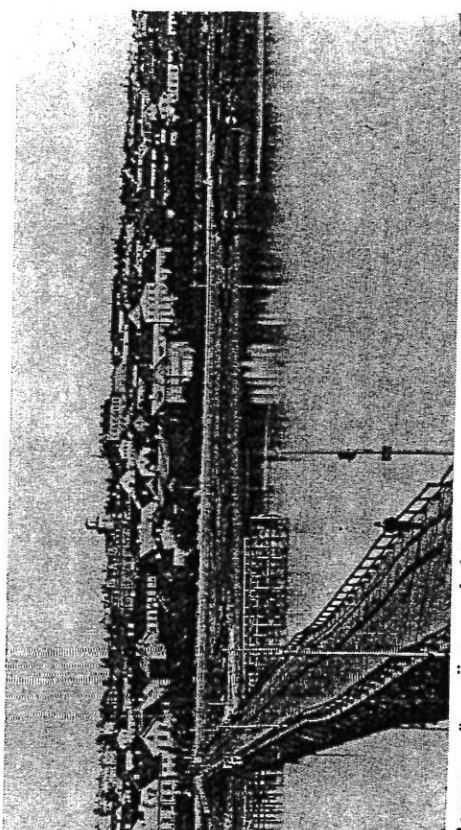
Påverkad av sin efterträdare, fotografen Oscar Olsson, deltog Anders Olson på Stockholms-Utställningen 1897 med en samling landskapsbilder från Jämtland. Bilderna var utförda från originalnegativ 18x24 på Albumin utkopieringspapper med den vackra, varma tonen. För mig, som kom att bli den tredje fotografen på samma ateljé på Storgatan 15, är det roligt få berätta, att den ideellt arbetande fotografen erhöll den fina utmärkelsen Stockholms-Utställningens silvermedalj. Följande år var han borta.

Anders Olson avled den 1 mars 1898 i den gård han tidigare ägt, Nygatan 12 (numera Regementsgatan 12).

Fotograf Olson gifte sig 1868 med Märta Christina Nordlund, född i Östersund den 17 december 1837, död den 5 januari 1885. Makarna hade sonen Pher Victor, född i Östersund 24 februari 1869, vilken reste till Amerika år 1895, samt sonen Olov Andreas Gerhard, född i Östersund den 24 september 1873, död den 8 november samma år.

Så sent som på 1950-talet forskade en ingenjör från Statens Vattenfallsverk efter fotografier från Indalsälvens vatten före regleringstiden. Genom hänvisning av ett museum i Sundsvall vände han sig till oss, och detta resulterade i att bilder kunde erhållas från A. Olsons tagningar.

Hur såg då denne fotograf Olson ut? Fru Olava Wikström, som förmodligen är den enda levande person som minnes honom, har lämnat följande intryck. Något under medellängd med satt figur. En prydlig herre med lugnt och fint sätt. (Porträttet är från hans yngre år).

Panorama över Östersund från Frösön, taget av Anders Olson troligen omkring tiden för stadens 100-årsjubileum (1886).

Av Olle Berndtsson

gamla tomt, nr 93 på stadsplanen, där han bott och haft sitt urmakeri. Erik och jag vandrar genom staden och köpar att k... indelningen och gatunätet i den här delen var nästan likada... som på ha... id. Staden har förstås blivit mycket större, men redan på hans tid hade det tillkommit några kvarter mot söder.

Jag gjorde honom uppmärksam på att han nu inte hade riskerat att trampa ner i något myrhål på gatorna, och inte heller att bli omkullsprungen av lös-springande gris.

Han var förstås imponerad av de stora husen och affärernas skyltfönster. Men varför var staden så tät, var är kryddgårdarna? Jag försökte förklara, men jag måste erkänna att jag inte heller förstod varför staden hade så få andningshål, varför stadens styrande "såg rött" när människorna önskade mera grönt.

Erik ville också gå till torget och hälsa på sin vän Samuel Perman på rådhuset. Där lade han märke till att torget blivit större och att därmed den omgivande tomtindelningen förändrats. Men vart hade rådhuset tagit vägen? Borta var det och istället fanns där en korvkiosk. Hade Samuel börjat extraknäcka som "varm korygubbe"? Ja, han behövde förstås de extrainkomsterna om han skulle kunna försörja sin stora barnskara. Visst var det väl 17 han hade?

När jag upplyste honom om var rådhuset ligger i dag skrattade han: "Där uppe hade mina grannar och jag kålhagarna, där odlade vi våra kålrötter".

Våra vägar skildes – han sa bara hej och så var han borta. När jag kvicknade till vid mitt skrivbord kom jag ihåg alla de frågor jag hade önskat ställa till honom. Men det var så dags då.

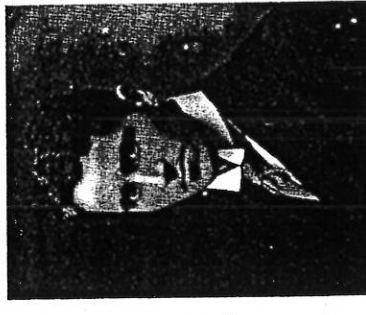
WIKTOR LUNDBERGS NAMN har ofta förekommit och förekommer även i dag i tidningar, tidskrifter och böcker i samband med att hans bilder publiceras. Om honom själv har däremot inte funnits mycket att läsa.

Landsantikvarie Göran Rosander presenterade dock i JÄMTEN 1970 en artikel om "Ateljé Oscar Olsson i Östersund – sekelskiftets skildrare i bild" – i vilken även Wiktor Lundberg omnämns. Det är angeläget för Föreningen Gamla Östersund att i århundradets sista årskrift få uppmärksamma Wiktor Lundberg, en av 1900-talets främsta fotografer i Östersund. Hans fotografier är en viktig del av Östersunds historia.

Lärde från 12 år

Wiktor Lundberg föddes i Sollefteå 1890. Tolv år gammal blev han frilev under ferierna hos en fotograf i hemstaden. Efter korta anställningar på fotoateljéer i Örnsköldsvik, Stockholm och Sollefteå fick han 1908, vid 18 års ålder, anställning hos fotograf Oscar Olsson, Storgatan 15, Östersund.

Denna ateljé hade startats år 1881 av fotograf Anders Olsson, som hade flyttat till Östersund från Arbå redan 1868. "Stadens första fotograf av betydelse" skrev Wiktor Lundberg om honom i årskriften 1961.

Ungdoms-porträtt av Wiktor Lundberg.

Atelier Oscar Olsson

Efter blott 5 år överlät Anders Olsson ateljén till fotograf Oscar Olsson, härstammande från Skåne, och som börjat sin yrkesbana i staden som biträde till Anders Olsson. Den senare flyttade till Nygatan 12 (senare Regementsgatan 12) och arbetade fortsättningsvis enbart som landskapsfotograf.

Oscar Olsson var ägare av ateljén till år 1923, då den övertogs av Wiktor Lundberg. Verksamheten fortsatte under det tidigare firmanamnet med stavningen "Atelier Oscar Olsson". Med tiden kom underrubriken "Kungl. Hovfotograf Wiktor Lundberg".

Personuppgifter – enligt vad som kunnat hämtas ur Landsarkivet i Östersund:

	Burskap Östersund	Inflyttad Östersund	Född	Död
Erik Nordlund	2/4 1790	1794	12/4 1765	10/5 1836
<i>gift 24/6 1796 med</i>				
Agneta Nilsdotter Ekendahl	1790	1790	24/6 1766	20/11 1838
Margareta Ersdotter	1794	1794	1740	6/12 1816
Inga Hammar	1790	1790	1736	1810

Erik Nordlund uppsade burskapet 1813 men erhöll nytt burskap 1825. För samtliga är födelseort okänd och för Erik Nordlund saknas även uppgifter om var han tidigare haft kondition i urmakeriyrket.

Källor: Landsarkiven i Östersund och Härnösand G. Hasselberg: Frösö Trivialskola
Janrik Bromé: Östersunds historia, del I Äldre årgångar av Föreningen Gamla Östersunds
S.J. Kardell: Östersund stads Uppkomst och årskrift
Urväckling Äldre årgångar av årsboken Jämten

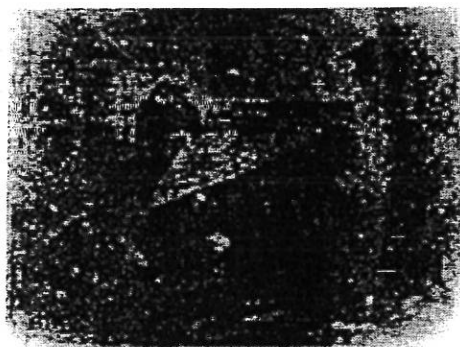
bilder genom att lägga löv och andra schabloner på ytor, vilka han gjort ljuskänsliga. (sensibiliserats).

Även den svenske kemisten och apotekaren i Köping, Carl Wilhelm Scheele (1742-1786) hade klarlagt silversaltens egenskap att svartna under påverkan av ljus.

Den förste som försökte att framställa bilder utan hjälp av konstnärens pensel var Thomas Wedgwood, (1771-1805), vid slutet av 1700-talet. Han kände till den camera obscura som hans far, krukmakaren Josiah Wedgwood, använde för att skissera och dekorera porslinsserverer. Men Wedgwood lyckades inte i sina försök att hindra ljuspåverkan av de osvärtade delarna på bilden. Dessa ofixerade bilder kunde därför betraktas endast några få minuter i skuggan eller i skenet av ett svagt vaxljus. Wedgwood sökte då hjälp av sin vän Sir Humphrey Davy, men inte heller Davy kunde göra bilderna permanenta.

Historiens första bevarade fotografi.

1826 tog fransmannen Joseph Nicéphore Niépce (1765-1833) historiens första fotografi. Det föreställde utsikten från Niépce's arbetsrum på hans egendom Gras nära Chalon-sur-Saone. Kameran hade tillverkats av optikern Charles Chevalier, i Paris. Exponeringstiden var 8 timmar och plåten bestod av en tennplåt överdragen med en tunn hinna av bitumen, (en sorts asfaltlack) löst i lavendelolja. Vid exponering i solljus blev därför asfalten hård och olöslig på de belysta ställena, men blev löslig på bildens mörka partier, som sedan tvättades bort med en lösning av lavendelolja och terpentin.

Så småningom övergick Niépce till att använda försilvrade kopparplåtar som han behandlade med jodångor. Plåtarna blev då mera klartecknade men mycket svaga och snabbt förblekande bilder.

I december 1829 öppnade Niépce samarbete med landsmannen Louis Jacques Mandé Daguerre, uppfinnare, fotograf och teaterdekratör, (1789-1851). Denne gjorde hans uppfinning praktiskt användbar, sedan han 1835 två år efter Niépces död, upptäckte att man kunde framkalla en bild med hjälp av kvicksilverångor på plåtar som endast exponerats en kort stund. Exponeringstiden kunde därmed minskas från minst åtta timmar till 20-30 minuter. I början av 1837 fann Daguerre en metod att fixera sina bilder i en lösning av koksalt och varmt vatten. Då Daguerre trodde att denna metod skilde sig från Niépces kallade han den "Daguerrotypie". I stor utsträckning grundades den dock på Niépces kunskaper.

Daguerre första daguerrotypier, ett stilleben, taget 1837, förvaras nu i Société Française de Photographie i Paris.

1839 hade experimenten kommit så långt med att göra bilden beständig, att Daguerre inkom med en patentansökan på Daguerrotypier. Med hjälp av fysikern och astronomen Francois Arago (1786-1853) inköptes Daguerres uppfinning av den franska staten och fick fritt utövas av envar.

Fotografins födelsedag.

Detaljer om denna första praktiska fotometod avslöjades inte av Arago förrän den 19 augusti 1839, vid ett möte med vetenskaps- och konstakademierna i Institut de France. Denna dag räknas som fotografins officiella födelsedag.

Daguerrotypien fick omedelbart en väldig spridning. Beskrivningen översattes redan samma år till svenska, utgiven av bokhandlaren Adolf Bonnier. Tre veckor efter uppfinningen presenterats i Paris, kunde det *fronde Dagligt Allehanda* berätta om "en af de viktigaste och mest förvånande kemisk-optiska uppfinningar inom den sköna konstens område som utmärkt detta århundrade".

Talbots principer ligger till grund för den moderna fotograferingskonsten. Världens första pappersnegativ togs av Fox Talbot 1836. Bilden föreställer ett fönster i hans hem, Lacock Abbey. Han patenterade sin metod den 8 februari 1841.

På 1850-talet bröt även andra, ljuskänsligare och enklare metoder igenom: ambrotypi, tintotypi, ferrotypi med flera.

Glasplåten, -våtplåtmetoden.

1846 upptäckte kemisten Louis Ménéard att en lösning av nitrocellulosa (bomullskrut) i en blandning av alkohol och eter gav en viskös vätska som vid torkning stelnade till en fast genomskinlig massa, "kollodium".

1851 lanserade engelsmannen Fredrich Scott Archer (1813-1857) den s.k. våtplåtmetoden, och införde glasplåten, i stället för pappersnegativ. Tidigare hade Robert J Bingham och Gustave Le Gray, oberoende av varandra, påvisat att kollodium möjligen skulle kunna användas vid fotografering, men ingen av dem publicerade något användbart tillvägagångssätt. Archer använde kollodium, som bindemedel på glasplåten och metoden fick sitt namn av att plåten måste prepareras, exponeras och framkallas i ett sammanhang medan den ännu var våt. En förutsättning var då, att man hade ett mörkrum i närheten. Ute i naturen fick ett bärbart tält duga. Våtkollodiummetoden förkortade visserligen inte exponeringstiderna nämnvärt, men dess fördelar i fråga om bildskärpa uppvägs dock dessa nackdelar.

Metoden blev snabbt allena rådande och som därefter dominerade fototekniken till seklets slut. Före år 1860 hade både daguerreotypin och kalotypin fallit ur allmänt bruk.

-torrkollodiumplåtar

Andra - men torra - metoder för att framställa fotografier på glasskivor förekom under 1850-talet. Abel Niépce de Saint-Victor (1805-1870), en kusin till Niépce, offentliggjorde sin metod med äggvita på glas år 1847-48.

En glasplatta belades med äggvita som gjordes ljuskänslig med jodkalium, tvättades med en sur lösning av silvernitratt, framkallades med gallusyra och fixerades på vanligt sätt. De preparerade plåtarna kunde bevaras i fjorton dagar och framkallningen uppskjutas ett par veckor.

Metoden gav utmärkta bilder, men negativmaterialet var så långsamt, att metoden bara kunde användas för att fotografera arkitektur och landskap; exponeringstiderna kunde uppgå till tjugo minuter. Fördelen med torr- kollodiumplåtarna var att de inte krävde preparering omedelbart innan de användes.

-gelatinbestrukna torrplåten.

I och med den gelatinbestrukna torrplåten kom i bruk blev både våt- och torrkollodiumplåtarna föråldrade. Tanken att tillreda en emulsion, bestående av silversalter (bromsilver) i en gelatinlösning, sprida den över en plåt och sedan låta den torka väcktes i september 1871 av Londonläkaren Richard Leach Maddox (1816-1902)

Idén vidareutvecklades och förbättrades, i synnerhet av den engelske amatörfotografen Charles Bennett. Den nya metoden lämpade sig utmärkt för masstillverkning av plåtar, och från och med år 1878 växte det upp en rad firmor vilka tillhandahöll de nya torrplåtarna åt den växande skara fotografer, som ville använda denna mycket enklare metod. Den gelatinbestrukna torrplåten kunde exponeras på 1/25 sekund eller snabbare utan särskild behandling, och den möjliggjorde handkamerans debut på 1880-talet.

Celluloidfilmen

De praktiska torrplåtarna hade fortfarande den nackdelen att de vägde för mycket, och

4) Rullfilmskassetter- och rullfilmskameror som slutligen trängde ut magasin- och kassettkameran. Till att börja med låg filmen i en låda för sig själv eller i en rullfilmskassett, som tillverkades i många storlekar för att passa i nästan vilken kamera som helst.

På 1880- och 90-talet tillverkades mycket små, kompakta kameror - fickkameror i ordets verkliga mening. Det var något av en statussymbol för amatörer av båda könen att bära på en kamera och marknaden översvämmades av små billiga modeller. S.k. detektiv- kameror kom i ropet. De tillverkades i form av kikare, revolverar, böcker, fickur, paket, dolda i portmonnäer, promenadkäppar, hattar, slipsar eller under västen. Linserna i dessa billiga kameror var ofta dåliga och negativerna för små för att vara till någon nytta.

En intressant fingervisning mot framtida utveckling och en föregångare till Leica ritades och konstruerades **1912** av George P. Smith i Missouri. Hans kamera tog negativformat 2,5x3,8 cm på 35 mm kinofilm.

Minnograph-kameran, som introducerades **1914** av Levy-Roth i Berlin, tog 50 bilder 18x24 mm på 35 mm kinofilm. Den yttre dimensionen på denna kamera påminner mycket om Leicakamerans.

1913 framställdes den första prototypen till Leica av Oskar Barnack (1879-1936), en mikroskopingenjör i Leitz i Wetzlar, och anställd hos E. Leitz Optische Werke. Denna s.k. "Ur-Leican" tillverkades i två exemplar, helt i metall. Ridåslutaren var av tyg och hade en fast springa. Man varierade exponeringstiden genom att öka eller minska den fjäderkraft varmed ridån drogs över negativet. För att kameran skulle bli kompaktare monterades objektivet med dess snäckgångsinställning i en hopskjutbar fattning.

Första världskriget, 1914-1918, och den efterföljande inflationen i Tyskland, avbröt forsknings- och utvecklingsarbetet hos Leitz. Men dr Ernst Leitz var intresserad. Trots att företaget aldrig tillverkat kameror, de var kända för sina optiska instrument, beslöt Leitz i slutet av år **1923** att bygga en provserie, en prototypserie om 31 kameror, numrerade från 100 till 130, som tillverkades manuellt. Den första Leican hade kommit! Dess namn bildades av LEITZ CAmera. Kameran presenterades på vårmässan i Leipzig år **1925** och fanns i handeln på sommaren samma år. I Sverige kostade den omkring 300 kronor.

Leica modell 1, som den kallades, numrerades från 131 och uppnådde nummer 1.000 under det första produktionsåret. Den hade stora likheter med prototyp-serien, men hade förbättrats på några punkter. Bl.a kunde slutaren ställas in på direkt avläsbara exponeringstider, till skillnad från prototypseriens markeringar för olika bredder på springan. Den slutliga versionen kunde ställas in för sju slutartider, från 1/20 till 1/500.

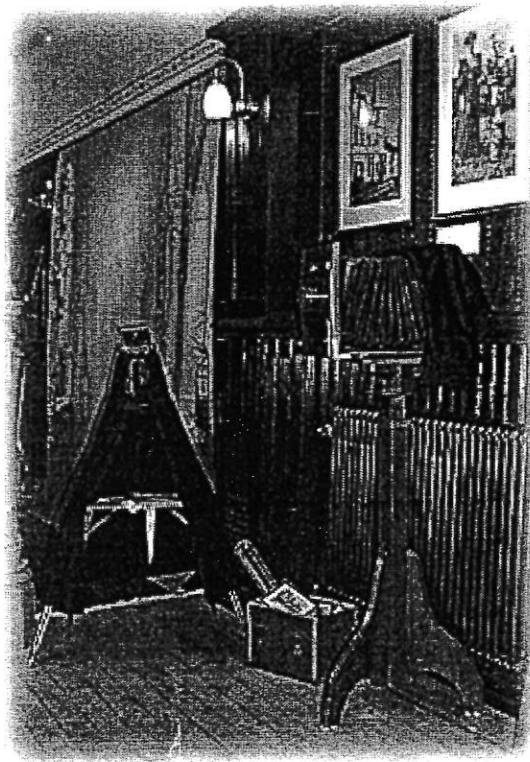
Leica-kamerans framgångar beror till stor del på den precision varmed den tillverkas, och på dess utmärkta objektiv. Sedan 1920-talet har den tillverkats i mer än 50 olika modeller.

Det ligger nära till hands att välja Leitz, när det gäller att följa upp småbildskamerornas idé och konstruktion, eftersom detta företag varit banbrytare när det gäller utveckling av småbildskameror för formatet 24x36 mm. Nästan varje ny modell av Leica har inneburit en stor händelse och kameran har ständigt utvecklats.

På Photokina **1954** presenterades Leica M3. Leitz hade arbetat inte mindre än 15 år på utvecklingen av den kameran. Samtidigt presenterades de första spegelreflexkamerorna för småbild på marknaden. Talrika Leicavänner frågade sig säkert varför Leitz höll fast vid den kopplade avståndsmätaren. Teknikernas skäl för detta var, att man ville garantera en optimal inställningsnoggrannhet med hänsyn till de använda objektivbrännvidden.

Leitz-teknikerna kunde också genom diagram visa en mycket klar skillnad mellan inställningsprecisionen hos Leica M3 och en spegelreflexkamera.

Kamera Obscura

Interiör: till vänster kamera obscura (ritkamera) till höger ateljékamera
18x24 cm ca 1890 på väggen autocromefärgbilder från 1907.

- 1860 introduceras det s.k. visitkortet (6x9 cm), som blir populärt och får en snabb spridning i Sverige. Under 1860-1870-talen ökar antalet yrkesfotografer snabbt, vilket innebär en formlig explosion av porträtt och stadsvyer i visitkortsformat. I Stockholm fanns 100 registrerade fotografer på 1860-talet, av dem var 15 kvinnor. Tre av dem tillhörde eliten: Bertha Valerius, Rosalie Sjöman och Carolina von Knorring.
- 1866: "De första svenska reportagebilderna" tas och visas av Heinrich Osti och Johannes Jaeger vid utställningen i Kungsträdgården.
- 1871: Halvtonsåtergivning med linjeraster för högtryck uppfanns, introducerades och användes praktisk i Sverige och Frankrike av C.G.V. Carleman. Tryckmetoden gör att fotografier kan reproduceras i tidningar.
- 1888 lanseras Kodaks handhållna lådkamera, under devisen "ni trycker på knappen, vi gör resten". Bladfilmen lanseras året innan. Amatörfotografin tar fart.
- 1904 utvecklar bröderna Auguste och Louis Lumière autokrommetoden. 1907 förbättras och sprids metoden, och samma år kommer den till Sverige. Några professionella fotografer, men framför allt skickliga amatörer, börjar nu arbeta i färg. De fotograferar främst stilleben, landskap, porträtt.
- 1915: Henry B. Goodwin, den ledande fotografen inom piktoralismen i Sverige, öppnar sin studio i Stockholm.
- 1920-talet: "Den nya sakligheten", en motrörelse till piktoralismen, växer fram. I Sverige bl.a. representerad av Ture Sellman, Arne Wahlberg, Emil Heilborn, Sven Järlås. "Den nya snabba pressfotografen" å la Erich Solomon personifieras i Sverige av bland annat Oscar Halldin, Karl Sandels, Gustav Rydén.
- 1925: Småbildskameran Leica lanseras, och en ny typ av bilder kan tas.
- 1936: Diafilmerna Kodachrome och Agfacolor lanseras.
- 1930-talet och framåt: Bildtidningarnas årtionden: Life 1936 (USA), Look 1937, Picture Post 1937 (England), Se 1938 (Sverige). Förlorar sitt inflytande då TV introduceras. C.G. Rosenberg kartlägger Sverige under flera decennier åt Svenska Turistföreningen. KW Gullers, Karl Sandels, Paul Melander, Gunnar Lundh är några av de reportagefotografer som verkar under denna tid.
- 1947: Edwin H. Land uppfinner direktbilden - "Polaroidbilden" - i USA. De första Polaroidbilderna är svart/vita, färgpolaroiden introduceras 1963.
- De sociala fotobildböckerna: Ivar Lo-Johanssons böcker i samarbete med fyra fotografer: "Statarna i bild" (1948),

Essäer

Fotografen. Foto: Makarna Reizs

Fotografiets tekniska utveckling

Den tekniska utvecklingen av fotografiet har omfattad en rad olika kemisk-tekniska lösningar, vilka har haft olika kommersiell framgång. Nedan följer en sammanställning av de mest förekommande processerna.

- 1839- Daguerreotypi
- 1860 L.-J.-M. Daguerre (F)
s/v negativ/positiv; silver på koppar. Negativ bild som framträder positiv vid betraktning ur vinkel.
- 1839- Saltpapper
- 1860 H.F. Talbot (GB)
s/v positiv; papper utan emulsion
- 1840- Calotyp
- 1855 H.F. Talbot (GB)
s/v negativ; papper utan emulsion
- 1848- Albuminplåt
- 1885 C.-F.-A. Niépce de St. Victor (F)
s/v negativ; glasplåt med albuminemulsion
- 1850- Albuminpapper
- 1910 L.-D. Blanquart-Évrard (F)
- 1851- Våt kollodiumplåt
- 1890 F.S Archer (GB)

färg; patinering av process med tre emulsionslager, ett för varje RGB-grundfärg samt ett gulfilter för att reducera blå känsligheten hos de röda och gröna skikten. Bildinformationen bestod av färgbildande ämnen.

1920- Acetatfilm
talet s/v & färg negativ; film med gelatinemulsion, benämnd Safetyfilm så som varande mindre lättantändligt alternativ till cellulosanitratfilmen vid introduktionen.

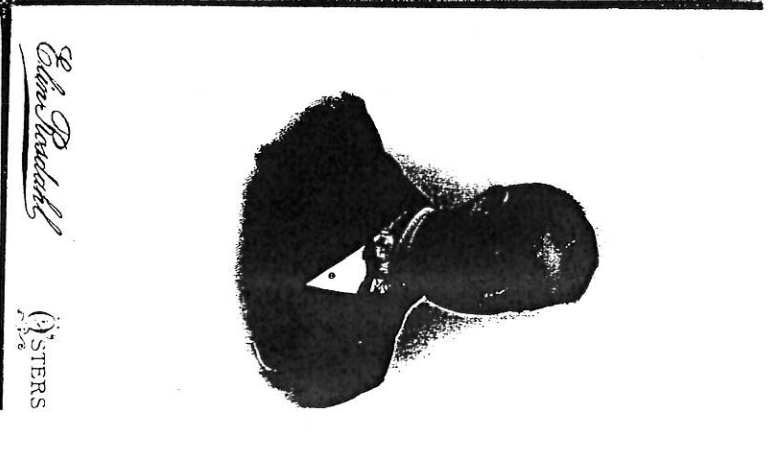
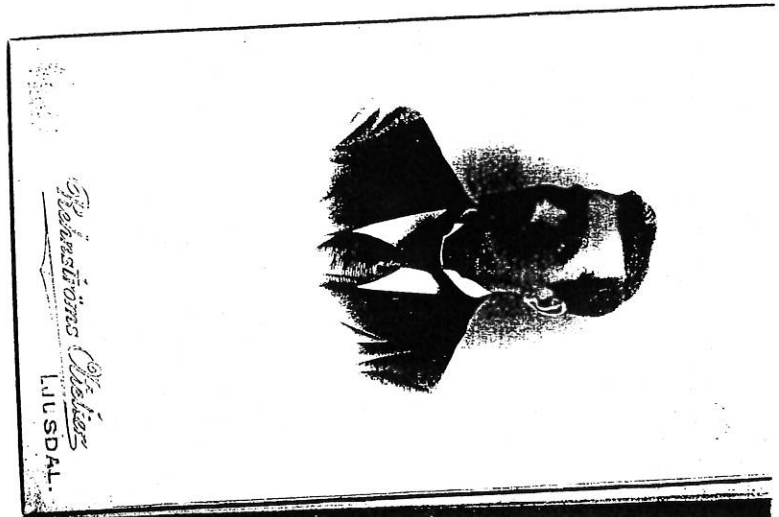
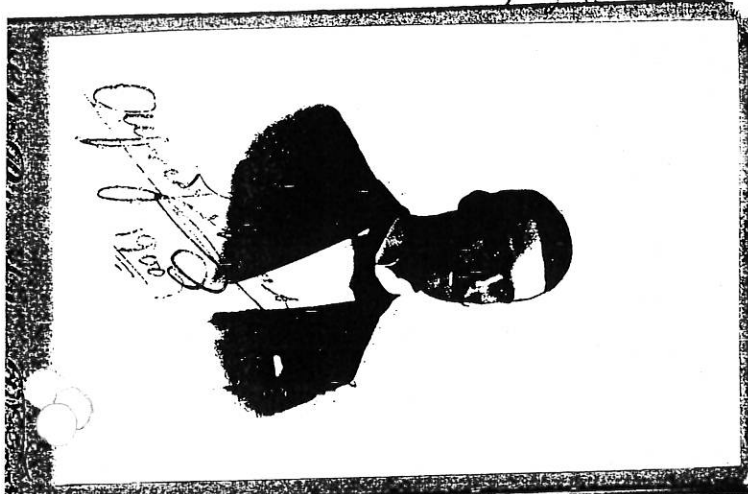
1960- Polyesterfilm
talet s/v & färg negativ; film med gelatinemulsion

1960- Plastpapper/PE-papper RC Papper
talet s/v & färg påsiktsbilder; polyetenbelagd fiberbas med gelatinemulsion; plastpapper benämns vanligen PE-papper i Europa efter förkortningen av polyeten - PE, och RC-papper i Nordamerika efter förkortningen av resin coated - RC.

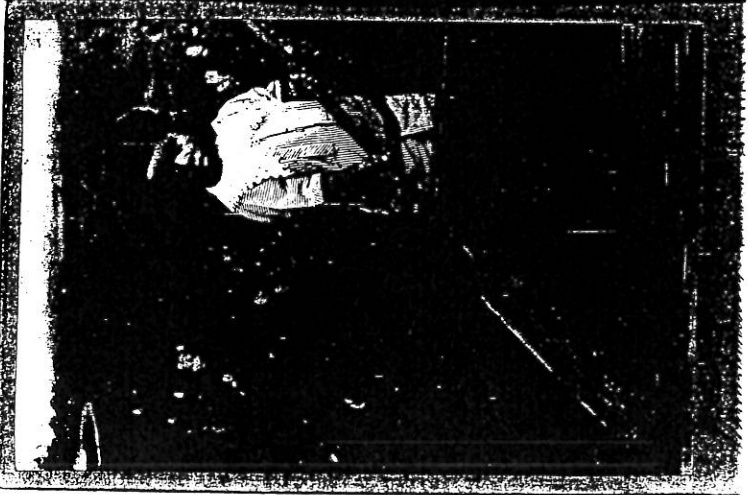
Ur: Mot glömskans tyranni - en nationell bevarandeplan för fotografi, utgiven av Fotorådet och Fotosekretariatet vid Nordiska museet

Essäer

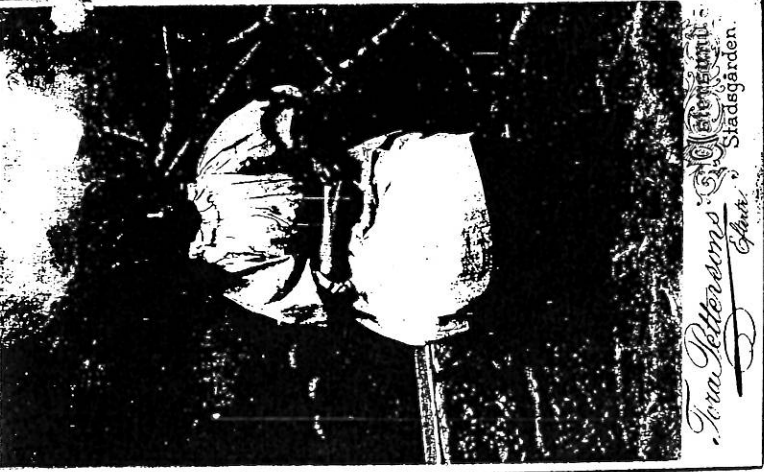
Kragar försyner mustacher.

Bonnyfoton

Mya Fotografstatistiska

*Tina Pettersons
Stadsgränd
Gården*

*Martha Wilhelm
ÖSTERSUND
Frisö Lager*

*Osvald Olsson
ÖSTERSUND
Storgatan 15.*

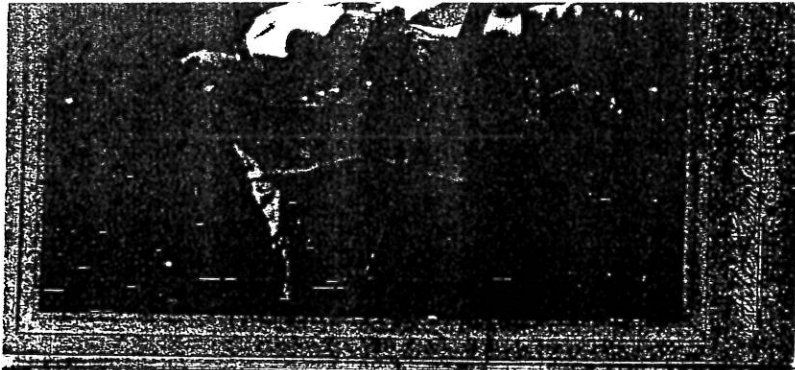
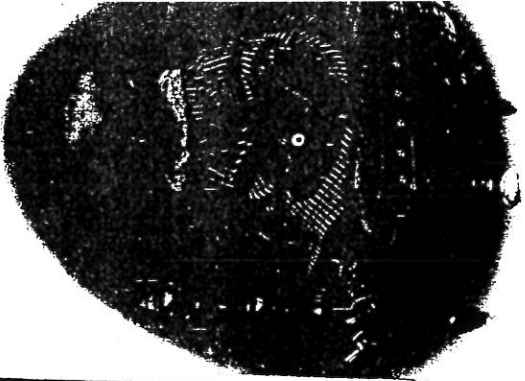

Foto av Oscar Olssons fotoateljé.